זריחתה של השקיעה – פרק כ”א

חנוך חזר מאמא. ביד היתה לו שקית שקופה. ראיתי בפנים את הסיר הישן שלה, סיר אמייל עם פרחים מצוירים, דהויים מרוב שנים. הרחתי ריח של ילדות עולה ממנו, אוכל מוכר שאכלתי פעם פעם. זה עמד לי על קצה הלשון אבל לא הצלחתי לנחש מה יש בפנים. חנוך צחק, מאושר מכך שפעם ראשונה בישל אוכל של גדולים, לא רק קינוח. ממש עלייה בדרגה. הוא סרב שארים את המכסה ואמר שאני חייבת לנחש כי סבתא אמרה שהפעם נכין לאמא אוכל שהיא מאד אהבה בילדותה, “אז את חייבת לדעת.” זה עוד היה חם וגם בי התפשטה חמימות. בסוף צעקתי לגמרי כמו ילדה קטנה, “מרק עגבניות עם אורז!” וחנוך הרים את המכסה כמו קוסם במופע. צדקתי. זו היתה דרישת שלום חמה מאמא. היא מדברת אלי. האם אני יכולה לשמוע?

“אמא, את לא מבינה,” הוא אמר, מראה לי את המתכון של המרק שהוא העתיק מהמחברת הישנה של סבתא. את המילה עגבניה הוא כתב באלף. לטגן בצל הוא כתב בתיו. אבל בעיקר מה שנכנס בי היה השם של המתכון. הוא רשם בראש הדף, מתח קו מתחת למילים “מרק עגבניות עם אורז של חני.” בסוגריים הוא כתב אמא. רוצה לדייק ולהעתיק מילה במילה אבל מתקשה לכתוב את השם בלי תוספת. ראיתי גם את ההערה שהוא העתיק. “לא להוסיף סוכר חני מעדיפה חמוץ.” יש הרבה מתכונים עם השם שלך הוא הוסיף, יותר מכל הדודים ביחד. “הייתי מפונקת,” הסברתי, אולי בגלל זה.

עכשו כשאני רואה את הסיר עם המרק, מציצה למה שאמא כתבה ושומעת את חנוך, הנפש שלי היא כמו מכונת זמן. נוסעת אחורה, מרככת את הכאב.

אני זוכרת את עצמי ילדה, מדמיינת איך אני נכנסת למכונת הזמן, נוסעת בדרך כלל אחורה, לפעמים ימים, לפעמים שעות, לפעמים רק רגע לפני המשפט המיותר שאמרתי לחברה. הולכת לתקן את כל הקלקולים. לא רק שלי, גם של אחרים. נכנסת לכיתה לפני שקרעו לי את כל עטיפות הקרמבו. חוסכת לעצמי את הדמעות שבכיתי ואת חוסר ההבנה של אמא. עכשו כשאני רואה את הסיר עם המרק, מציצה למה שאמא כתבה ושומעת את חנוך, הנפש שלי היא כמו מכונת זמן. נוסעת אחורה, מרככת את הכאב.

*

אני מצליחה לפתוח . והידיים גם רועדות אז לוקח עוד יותר זמן . בסוף אני מוצאת אותו , הוא נופל על הרצפה .”

הלל צוחק . “חני לא ידעתי שאני נשוי לשחקנית . רק אותה את יודעת להציג ?”

מתמלאת ביטחון מההתלהבות של הלל אני ממשיכה בתפקיד בלי לענות . “נו , את יכולה לחשוב בעצמך איזה צפצופים היו מכל המכוניות בזמן הזה . אבל אני לא לקחתי ללב . נראה אותם גיבורים כולם בגיל שלי . התחלתי להתווכח על המחיר אפילו שדיברנו בהתחלה כמה , כי מה בא מהר הולך מהר , למה לא יתאמץ ? גם הבנתי מזה שאמר ‘בלי מונה ’ שבטח עשה עלי קופה , מסדר אותי . וכל הזמן הזה אני בטקסי יש קונצרט שלם של צפצופים . טוב אז אחרי שהוא כבר היה עצבני והוריד לי במחיר יצאתי לאט כדי לא ליפול ובשביל ללמד לקח את כל האלה שלא נותנים כבוד לזקנים הלכתי בכביש כאילו אני דוגמנית שיצפצפו לי כולם . תגידי לי , מה כבר יעשו לי – ידרסו אותי ? אני ההופעה שלי עשיתי .”

הלל פתאום אומר , “זה לא הטלפון מצלצל ?” שנינו משתתקים . לפני שאחד מהקטנים מתעורר אני רצה להרים . מי יכול להתקשר אחר חצות ? אני דואגת .

אחרי כל הדקות שהייתי עסוקה בלחקות אותה אני שומעת עכשו את המקור . מילים מבולבלות שזורות מילים בערבית . בסוף אני מצליחה להבין . אני שומעת פטימה ואין תכשיטים והתמונה ברורה . אני מיד יורדת אליך , אני מנסה להרגיע . הכל יהיה בסדר .

אחרי כל הדקות שהייתי עסוקה בלחקות אותה אני שומעת עכשו את המקור . מילים מבולבלות שזורות מילים בערבית . בסוף אני מצליחה להבין . אני שומעת פטימה ואין תכשיטים והתמונה ברורה . אני מיד יורדת אליך , אני מנסה להרגיע . הכל יהיה בסדר .

פנינה פותחת את הדלת לבושה בכתונת . הפרחים הקטנים המצוירים עליה דהויים מרוב כביסות והבד כמו הידקק במשך השנים . “את כל התכשיטים היא לקחה ממני ,” היא בוכה . “השאירה רק שטויות שאף אחד לא ירצה .” יש הסבר פשוט לכל מה שקרה אבל היא לא פנויה לשמוע . “בואי בואי . בעצמך תראי . לא יודעת איך ידעה למצוא . הוצאתי את הטלוויזיה מן החדר . איך ראתה המקום ששמתי אותם ?”

אני הולכת אחריה רואה את דלת חדר האמבטיה פתוחה, יש סיר קטן מונח על שרפרף. מה הוא עושה פה, לא קשור לשום דבר?

בחדר השינה המגרה פתוחה. בדיוק כמו שאמרה וגם אני יודעת מתגלגלים בה דברים קטנים, לא חשובים. את כל התכשיטים היפים הוצאתי במו ידי לפני כמה ימים.

“איפה התיק של כלי התפירה?” אני שואלת. “מה אכפת לי עכשו כלי תפירה,” פנינה מתעצבנת, מראה לי איך אפשר לכעוס ולבכות ביחד. “לא יודעת איפה שמתי אותו. אולי בהול, תלכי שמה.” על המזנון בסלון אני מוצאת אותו. מונח בין פיל מגולף מעץ לקערת סוכריות מפורצלן. אני לא צריכה לפתוח כדי לדעת אבל פנינה מסתכלת בתוכו לא מאמינה. “איך עשית זה?” היא שואלת, “לקחת ממנה בלי תשים לב?”

“את,” היא מצביעה עלי באצבע רועדת. “צריך ממך להיזהר. חיאיא את, נחש.”

עכשו אני מזכירה לה נשכחות. מספרת איך שמנו את כל מה שעשתה בתיק, מראה את הדף שכתבנו ביחד, בעברית ובערבית, על כל תכשיט. הלכנו לז’ולייט אבל לא הספקנו להגיע. עברנו דרך אליהו, התעכבנו אצלו. איך טעיתי לחשוב שהפנים שלה ילכו ויתבהרו עם כל מילה שאומר? אני רואה איך היא תופסת את הראש בשתי ידיים. “תגידי את,” היא שואלת אותי בייאוש, “איך יכולתי לשכוח כל זה. מה יש לי פה בפנים במקום מוח?”

“אכלת היום משהו? אולי נפל לך הסוכר ובגלל זה שכחת?”

“דווקא הכנתי. פתאום התחשק לי טְבית, חמין שלנו של עוף ואורז. הכנתי הכל אחר כך לא זוכרת איפה שמתי הסיר. באמת לא אכלתי כמה שעות, אולי בגלל זה אני ככה, באמת יכול להיות זה.” היא נאחזת במילים שיניחו את הדעת.

“ראיתי סיר באמבטיה. על הכסא הקטן.” ריח תבלין לא מוכר עולה ממנו כשאני מביאה אותו. “אולי תאכלי ממנו קצת לפני שתלכי לישון.”

“מחר,” אני מוסיפה, אפילו שלא תכננתי קודם, רק כדי לשמח אותה, “נלך לז’ולייט.”

*

שוב בדרך לז’ולייט. לאליהו אנחנו מנפנפות לשלום מרחוק והוא, בפנים מופתעות, עונה בתנועות ידיים המזמינות להיכנס. פנינה צועקת, “אולי אחר כך.” אם הכל ילך היטב נספיק בדרך חזרה לעבור אצלו. “לקנות טורשי (חמוצים), עמבה, למה אין לי כוח להכין.” פנינה מראה לי בדרך את הרחוב שמוליך לרופא. גם את הבית שאח של יחזקאל גר בו שמת לא הרבה אחריו. ושמה, היא מצביעה, גרו חברים שלהם, מסכנים לא היו להם ילדים, היו מגיעים אליהם פעם בחודש למשחק קלפים. גם הם כבר לא חיים. הבית ליד הגינה היה של אליאס ואוולין שעלו אתם מעירק. תוך חודש מתו שניהם. “ואני אגיד לך, זה לא שהם ליקקו דבש זה אצל זה. רק היא לא יכלה לסבול שעכשיו הוא בשקט, רחוק ממנה, אז מיהרה אחריו להמשיך לעשות לו גיהנום.”

בסוף אנחנו מגיעות לחנות הבגדים של ז’ולייט. יש שתי מדרגות רחבות לטפס. בצדדים, כמו שני שומרי סף, עומדים עציצים גדולים. אולי פעם צמח בהם משהו. עכשיו יש ענף יבש תקוע באחד מהם, בדלים של סיגריות מונחים בשניהם. הלל כבר היה אומר על זה משהו. אני נכנסת אחרי פנינה לחנות. מקום קטן דחוס בסחורה, בלי שום קשר לגודל החנות. נברשת ענקית תלויה מהתקרה, אלמנט מרכזי שולח זרועות מתכת לצדדים. נצנוצים של זכוכית זולה בכל אחת מהזרועות. ליתר ביטחון אני בודקת את עובי החיבור של המפלצת המאירה, בוחרת לעמוד בצד, לא לגמרי מתחתיה. בפינת החנות, כדי להשלים את התמונה, יש כורסא גדולה. שתי טיפות מים חיקוי זול לזו של ארמון מלוכה. מרופדת קטיפה אדומה, הצבע דהה, משענת כבדה מגולפת בעץ. פנינה מתיישבת בה, מרגישה אשתו של לואי, לא משנה איזה מספר, מסתכלת על החנות. ז’ולייט בגבה אלינו משרתת לקוחה שאין לה סיכוי לצאת מהחנות בלי לקנות משהו. “מהמם”, “מתאים לך לעיניים” (מה הקשר? הבגד שחור), “בעלך יאהב”. לטיעון אחרון היא משאירה קלף מנצח, “מרזה אותך בשתי מידות לפחות”. רק כשהיא בטוחה שהלקוחה נתפסה ברשת היא פונה אלינו. מתלהבת לפגוש את פנינה. יש חילופי דברים נלהבים בעברית ובערבית ביניהן.

“הרבה זמן לא היית פה פנינה. הכל טוב? איך הבריאות?”

“בדאלק (כפרה), מה אגיד לך? רוזה חברה שלי אומרת ‘סוחבים’. אף אחד לא שואל אותי אם אני רוצה את החבילה הזאתי, יש לי ברירה? אני סוחבת.”

“כמה זמן לא ראיתי אותך?” ז’ולייט מנסה לחשב.

“מאיפה אני אדע,” פנינה עונה, “בשבילי כל הימים אותו דבר.”

ז’ולייט מכניסה את הבגד של הלקוחה לשקית. הלוגו שלה “ז’ולייט” באותיות בצבע זהב, גם נעלי העקב של האישה המצוירת מוזהבות. יכולתי בעצמי לנחש עם השיער הבלונדיני שלה, שזה הצבע שהיא הכי אוהבת.

ז’ולייט מכניסה את הבגד של הלקוחה לשקית. הלוגו שלה “ז’ולייט” באותיות בצבע זהב, גם נעלי העקב של האישה המצוירת מוזהבות. יכולתי בעצמי לנחש עם השיער הבלונדיני שלה, שזה הצבע שהיא הכי אוהבת. “למה לא באת הרבה זמן?” היא שואלת ופנינה אומרת, “למה איזה בגדים אני צריכה? יש לי מספיק בארון, לאן אני הולכת? אם לא זאתי,” היא מצביעה עלי, “השכנה שלי, גם עכשיו לא הייתי באה.”

ז’ולייט מסתכלת עלי ביסודיות בפעם הראשונה. “גם מבני ברק הכי אדוקות מגיעות אלי.” היא לא מבזבזת זמן. “למה אפשר תיקון קל, הנה תראי.” היא מוציאה כמה בגדים, ולפני שאני מצליחה להסביר לה שלא באתי לקנות היא מדגימה לי איך אפשר לשים פה בד ולסגור מקדימה. “איפה שבשבילך זה פתוח ואותו בד לעשות שרוול יותר ארוך וזה יוצא הכי אלגנט.”

“לא באנו לקנות,” אומרת לה פנינה ממעמקי הכורסא. “באנו למכור”

“אה?” היא לא מבינה, מסתכלת על פנינה מחכה להסבר.

“עוד מעט זאתי השכנה שלי תראה לך הכל. בואי עם הכיסא הקטן להנה,” היא מחלקת הוראות. “תביאי השולחן הקטן נשים שם תכשיטים.”

“תפתחי, תפתחי הקופסא. תראי לה מה הבאנו,” היא פונה אלי. אני כמו שוליה של קוסם, המופע כולו שלה. משיכה קטנה בכפתור העץ וכל התאים נפתחים. אני מסתכלת על ז’ולייט. אוספת את הרושם הראשוני שהתכשיטים עושים עליה. יש לה מבט של ילדה שנכנסה למערה וגילתה אוצר. בעיניים פקוחות גדולות היא מסתכלת מהתכשיטים אל פנינה. “מה הקשר שלך לזה?” היא בסוף אומרת. פנינה מחייכת, מתי ראיתי אותה ככה מאושרת? “זה שו איסמו? מה המילה שלו? שד. ניקיתי פינג’אן נחושת. לשפשף חזק עם לימון גם מלח. יצא ענן ירוק ומה אני רואה בפנים הענן? שד כולו מזהב. נבהלתי, למה חשבתי בא לקחת אותי. דבר ראשון הרגיע אותי. דבר שני אמר לי תבקשי מה את רוצה. רק דבר אחד

לא שתיים . חשבתי אולי לבקש את יחזקאל שיקום . אחר כך חשבתי הוא יראה אותי אחרי הרבה שנים שלא חי , ייבהל איך אני נראית . גם לא יבין אין לי כוחות לבשל לו כל יום אוכל טרי , בשביל מה אני צריכה ...”